

## *Joxe Mari Iraola Olano*

*Tolosa,  
Gipuzkoa  
(1929)*

Aurkibidea

**Biografia**



Tolosako Urkizu auzoko Urkizu Azpi baserrian jaioa. Aita bertakoa zuen, eta ama, berriz, beheraxeago dagoen Gurutzeaga baserrikoa. Etxean jateko adina beti izan dutela dio, eta miseriarik ez duela ezagutu. Maiorazkoa izanik, jaiotetxera ezkondu zen. Baserrian lan egin du beti, eta ez omen du sekula lantegian lana egiteko tentaziorik izan.

# Zintak

## TOL-022

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-06-02
- **Iraupena:** 56 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

## Pasarteak

### 1. Baserriko lanetik bizi

- **Erref:** TOL-022/002
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:02:10. **Bukatu:** 00:03:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

#### Laburpena:

<p>Baserriko lanetik atera dute bizimodua. Babarruna, artoa... lantzen zituzten. Behiak eta idiak zituzten baserrian. Astoa edo behorrekarekin egunero joan ohi ziren esnea saltzera. Txekorra ere hazten zuten.</p>

#### Transkripzioa

- Ze bizimodu-klase zan garai haietan? Nundik ateatzen zan... 8 seme-alabai ta gurasoi jaten emateko?  
- Bi hillak. Baiño, dana dala, behintzat zortzi bagiñen. Ba, hemendixe. Atxurrekin ta behi batzugin, ta holaxe bizimodue. Beste zeaik ez zan. Oain aifñe beharrik-eta bare. Badakizu, babarruna ta artoa-ta izaten zan, ta haikintxe.  
- Ganadurik bazenduen?  
- Bai, ganadue beti euki deu guk. Behiak eta idik eta... beti ganadue.  
- Ta nundik ateatzen zan dirua ganaduakin? Esnetik? O...  
- Bai. Hemendiken... asko ez zan emango, baiño esnekin egunero kalera jutzen zien, behorra o astoa o zena zelakin. Ta harekin. Ta gero txekorra hazi ta hue matadera eaman ta harekin bizimodue. Holaxe ateatzen zan.

### 2. Txekorra saldu eta haragia erosi

- **Erref:** TOL-022/003
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:03:03. **Bukatu:** 00:03:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

#### Laburpena:

<p>Urtean, 12 bat txekor hazten zituzten. Gero, hiltegiara eramaten zuten aberea. Txekorrak kanporako hazten zituzten. Etxerako, haragia kaletik ekartzen zuten.</p>

### Transkripzioa

- Txekorrak urtian zenbat izaten zian?
- A! Ordun... nik zenbat esango dizut, ba? Horixe bai detela zaille! Gehienaz ´e zenbat izango zien, ba? Hillen bat izango al zan? Hillen bat. Hillen bat. Ez dakit, e. Hamabi txekor. Handik aurrera ez zan izango [...].
- Eta txekor hua etxeako ez zan izaten sekula? O bat etxeako ta bat kanpoako o... nola?
- Ez, ez, beti gustoa, gaiñera, ta kanpoako. Ta behar zan haragi pixke, egunero nola kalera juten zien, asko ez zuen ekarriko, baiño behintzat beti ekartzen zan; ekartzen zan, andrek o juten zanak, zeati, karnizeriti.
- Ordun, txekorra saldu ta gero haragiya erosi?
- Haragi pixkat, bai. Badakizu, ordun diru pixka... [haren zea] izaten zan, beti izaten zan zeoze.

### 3. Urkizu aldeko gurdibideak

- **Erref:** TOL-022/005
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:04:05. **Bukatu:** 00:05:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

#### Laburpena:

<p>Baserrietan, ez zen errepiderik; gurdibideetatik ibili ohi ziren. Urkizu Azpitik kalera jaisteko bide bat erabiltzen zuten, eta bueltatzeko beste bat; abereekin izanez gero, xamurragoa izaten zelako. Estazio aldera ere hirugarren bide bat bazela aipatzen du.</p>

### Transkripzioa

- Zuek txikik ziñatela, hemen oain bide bazterren zaudete, baiño ordun bideik ´e ez zan izango, holakoik behintzat.
- Holakoik ez. Ordun goiti behera ikusten die /ikusteie/ hor oain ´e goiti beherako zea batzuk karreterati behera nola daren, hoitantxe behera.
- Gurdi bidia?
- Bai, gurdi-bidia. Hoitintxe behera juten zan. Ta etorri ´re bai. Ta gero bestea goitiken. Zuk... Ez dakit zu behin ´e pasa zean. Beste bidea badao hor Tolosaa jutekoa.
- Montesku aldea juten dana?
- Montesku aldea juten dan hoi. Jenealen, jetxi hemendi ta iyo handi.
- A bai, e? Zeatik izaten zan hori?
- Ba, goiti behera hau aldapa... hemen azkar jeixten zan, baiño gero aberekin-ta etortzeko bide patxada hobekoa. Goiko bidea esaten giñon. Ta geo beste bat ´e bazan erdi-bideti behera, estazioa zuzen-zuzenen. Beste bide bat badu horrek estazioa. Muttitte(g)ittan behera. Aittu al dezu behin ´e Muttitte(g)iko... estazioa zuzen-zuzen, goiti behera.
- Ta bide hoi ibiltzen zan o gutxio?
- Hoi beti gutxio. Oain, oiñezkoa... Hor aberekin ta hola, bide hortati gutxio, baiño oiñezkoa horti behera ´re askotan, aguro sartzen baizan estazioa. Ya ordu laurden baten goiti behera ya estazion zenden.

## 4. Herri-lanak

- **Erref:** TOL-022/006
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:05:19. **Bukatu:** 00:07:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

### Laburpena:

<p>Herri-lana nola izaten zen kontatzen du. Baserri bakoitzak bideko zati bat zaintzeko ardura izaten zuen, eta etxe bakoitzetik pertsona batek joan behar izaten zuen lanak egitera. Bailaran 10-12 lagun osatzen ziren lan horiek egiteko. Urtero egin behar izaten zen bide txukunketa. Herri-lanak egiten zituztenentzat ardoa eta ogia ematen omen zuen Tolosako Udalak.</p>

### Transkripzioa

- Ta bide haiek, karo, oiantxe gurdiya pasa, oaintxe aberea, zea, kaxkartu ´re ingo zian o zulok in o...
- Bai. Ta geo herri-lana izaten zan, barrioko lana. Batzuk uste det punto batetik bestea... Guk hemendi gendun... Munittaberri ba al dakizu nun daon? Bandresen etxea jakingo dezu /jakingozu/ ba. Hareaiñoxe gendun guk ein berra. Badakizu, zulok in o zeoze itten bazan. Haraiñoxe. Ta beste aldeti, berriz, zeara, Malakaa. Malaka ba al dakizu nun daon? Monteskutik honeago, hemen, azken-azkeneko etxea [du] hori gora. Malaka. Ta beheti gora ,berriz, repetidorea, repetidorea o, badakizu nun daon, haraiñoxe. Bai. Ta hemen baillaran ordun, ez dakit, ba, hamar lagun o hamabi o ze osatuko giñen, baiño behintzat beti hoi arreglatu ein behar izaten zan. Urtero pasatzen zan.
- Urtero ein behar izaten zan?
- Urtero bere pasadizoa, zeoze txukundu.
- Ordun, urtian hasieran ta urtian azkenian bidek ez zian igual-igual egongo.
- Ez, beti kaxkartzen zien, baiño... ba! behintzat hortixe ibiltzen zan.
- Ta ze bialtzen zan etxe bakoitzetik...?
- Etxe bakoitzeti bat. Jenealen atsaldekoa o. Atsalden izaten zan jenealen. Ta geo alkate zanak atsaldekoa ´re ekartzen zun, ardo pixkat eta, atsaldekoa. Ta batzutan txurruta gehixeo einda ´re bai etxea! Holakok ´e pasatzen zien!
- Aitzaki ona.
- Bai. Ta gure aittona zana urte dezentetan egon zan alkate. Ta harek nola herriti ekartzen zun, herriti alkantzatzen zuen ardo pixkat ta ogiye. Ta hola. Ta nola zertzen zun. Hoi gogon dauket nik dana. Ta geo hemen bestea, [Ipar] eo esaten deuna, horko alkatea zan, horrek ´e igual-igual ekartzen zun.
- Tolosatik ekartzen zan ardua?
- Bai, Tolosakoa. Aiuntamentun uste det ematen zula hoi, ardoa ta herri-lana [...] ogi pixkat.

## 5. Baserrian, lan ugari

- **Erref:** TOL-022/007
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:07:18. **Bukatu:** 00:08:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

**Laburpena:**

<p>Lehen, baserrian berandu arte aritzen ziren lanean. Goizean, berriz, goiz jaiki behar izaten zen behiak jezteko.</p>

**Transkripzioa**

- Ordun gustoa jungo zan mutil gaztia. O hala ´re lan gogorra zan?  
- Eee, gogorra... ordun lan gogorra... halaxe ohituta egoten zan ta lan gogorrik ez zan /etzan/. Oain ibiltzen die /ibiltzeie/ gogorrek eta ez dakit... baiño ordun lan gogorrik... Dana halaxe ohituta zeon, ta lan gogorrik ez zan izaten ordun. Oain, iluntzen ´e zortzitako apaltzeko presto gare, ohia juteko presto gare. Ta, ordun, gauen hamarretako txistue jo ta belarra ebakitzen igual aitzen zan, ta bastante aparte, ta etxea etorrita ´re lanak in in ber: behiak jetzi o belarra [goiko] ganbaraa jaso ber zala o zeoze. Ta, ordun, hamaikak, hamabik, lanen holaxe jotzen zuen. Ta goizen jeiki ein ber, seiek aldera berriz ´e behintzat, arriba! Orduko bizimodue horixe zan. Ta ordun dana halaxe ikusten zan ta, bate miraik bae, gustora. Gustora bizitzen zan. Aizu, nik ze esango dizut /esangoizut/.

**6. Bide-konponketarako erremintak**

- **Erref:** TOL-022/009
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:08:28. **Bukatu:** 00:09:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

**Laburpena:**

<p>Bide-konponketarako zer erreminta erabiltzen ziren aipatzen du: saskia, hondeaitzurra (aitzur luzea), aitzurra eta pikatxoia. Ur-bideak nola egiten ziren azaltzen du.</p>

**Transkripzioa**

- Bidek arreglatzian lana, ordun, zer zan? Nola... ze erraminta ibiltzen zian, adibidez?  
- Ze erraminta? Lur-saskie o saski koxkor bat eta hondeatxurre o esaten zaiena, atxurre, ta pikatxoia.  
- Hondeatxurre?  
- Bai, hondeatxurre esaten diou /esateiou/ guk. Beste atxur jorrako hoik baiño hazixegoa izaten da /izatea/. Akaso ikusiko zendun. Hondeatxurre ta pikatxoia.  
- Ta saskiya ´re bereziya izaten zan lurra jasotzeko?  
- Eee... bereziya... oain ´e badare lur-saskik, lurretako, ta laneako ´re bai. Hola, saski koxkor batzuk, haundi hoik bare izaten zien. Beti hua izaten zan. Ur-bidek itten zien ta ur-bidek itten zien zikindu o [...]. Ta geo [...] izaten zan saskie. Han batek o bestek bete, beste zakue bizkarren sartu buruti, ta saskika, biden nun falta dan, harea o.  
- Ta ur-bidek ze iten zien, izkiñatan, hola? bazterren?  
- Ur-bidek itten zien, hola, aldapa goiti behera badijoa ta, ure mozteko,

lekun-lekun-lekun. Bestela bide danak eamango littuke urek. Ta hartako eitten zien ur-bidek. Ta geo handiken ur-bidea baztarrea ebaki ta baztarren belardin o zean, hola, zulo bat egoten zan, ta harea, lurre-ta harea botatzen zuen. Ta geo urten behin o zean hustu ein ber hue´re, pixkat, saskika o nola-hala. Ta hola.

## 7. Morroia eta neskamea

- **Erref:** TOL-022/011
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:10:37. **Bukatu:** 00:11:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

### Laburpena:

<p>Morroia eta neskamea izan zituzten baserrian. Baserrian, denentzat izaten zen lana. Dirurik ez zuten, baina goserik ere ez zuten pasatu.</p>

### Transkripzioa

- Ta ni morroia´re ezaututa nao gure etxen. Neskamea´re bai.  
- Bai, e?  
- Bai. Bat Lizartzakoa ta bestea hemen [Olatea]koa´re euki gendun morroi; zea, Karmenen-ta... Karmenen-ta zer zan, osaba o anaie o...? Ez dakit, ba. Horkoa euki gendun.  
- Danentzako lana bazan, e?  
- Bai, bai, lana bai. Diruik ez, baiño lana bai. Ta goseik´e ez dizut esango, e? Guk goseik, hola, ez deu ezautu. Oain bezela ez zan [noski] dana komenientziko izango, baiño jana´re bai. Goseik ez det ezautu nik behiñ´e gure etxen.

## 8. Babarrunak, garia eta abereak ezkututzen

- **Erref:** TOL-022/012
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:11:15. **Bukatu:** 00:12:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

### Laburpena:

Gerra ostean, babarruna gordetzen zuten ganbaran. Belarraren azpian garia ezkutatu ohi zuten. Abereen partea egiterako garaian, ez zuten baserrian zeuzkaten behi guztien berri ematen, eta Tolosatik "guardabinoa" bisitan joaterako behi batzuk ezkutatu behar izaten zituzten.

### Transkripzioa

- Gerra denboran ezagutu gendun. Ordun'e gose gutxi e. Babarrunak-eta gordeta-ta itten giñun ez pentsatu.  
- Ez harrapatzeagatik?  
- Ez harrapatzeagatik. Guren goien kuarton bat, hola, zulo bat, hemen hor itxiko balitz bezela ta goien ganbaratiken sartu harea babarrunak gordetzeko ta, goitik. Ta hantxe eukitzen gendula.  
- Beste zeozer gordetzen zenduen?

- Ordun belarren azpin garie o zeoze o beti zeoze ahalegiñe. Ta behiekin'e apuntatzea dana txarra zala, ta gutxigo apuntatu ta, zea, "hemen dator Tolosatik guardabinoa". "Guardabinoa" esaten zitzaion ordun oain aguazillei-eta esaten zaien bezela. "Guardabinoa hemen dator", ordun ta, dios, behiek hartu ta han goitik behera puxka bat ixkutatu ´re bai batzuk, hue jakitten zanen.

- Han bason baten euki lotuta eo...?

- Ba hortxe behera, bertan ixkutatu. Holaxe.

## 9. Iluntzean, errotara

- **Erref:** TOL-022/013
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:12:14. **Bukatu:** 00:14:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

### Laburpena:

Gerra denboran, ehotzea galarazita zegoen, eta iluntzean joan ohi ziren errotara. Urkizuko "Otsagain" eta Albizturko "Ugarte" errotetara joan ohi ziren. Errotariak eramandakoaren erdia hartu ohi zuen. Errotara joaterako, etxean neurtu ohi zuten garia. Alea neurtzeko zer ontzi erabiltzen ziren aipatzen du: lakaria, gaitzerua, anea (lau gaitzeru)...

### Transkripzioa

- Ta izaten zan hemen kontrabandoik o?
- Kontrabandon jendea ibiltzen zala esaten zen, baiño guk kontrabandoa izaten gendun gariye o hola hartu ta gerra denboran-ta zan ehotzea ta ez zuen uzten errotan. Bat Otsagain, bakizu.
- Hemen azpikoa.
- Azpialdeko hoi. Horrea're bai, ta zeara ere bai. Albisturko Ugarte ba al dakizu nun don? Harea ´re junda gare. Iluntzen jun ta gauen hamabik aldea arte o ordubik aldea arte han eon. Ta berrogei kilo ematen baziñun, hogeiki kilo harek kentzen zizkitzun. Ta kaixo motel etxea bueltan.
- Ta orduako pixatuta ematen zenduen gariya?
- Bai, pixatuta o neurtuta o. Izaten zan lakarie're bai. Ta bestea izaten zan gaitzerue. Ta lau gaitzerukin itten zan anea. Ta ba bai gutxi gora behera kontuk ondo ateratzen zien.
- Ta lakaria edo zenbateko kentzen zuen?
- Zea, esaten dizut /esateizut/ ba, ordun nahi zuena. Ez zeon /etzeon/ neurriik, nahi zuena. Ehotzea kuestioa, ogie itteko ta ekartzeko.
- Ta ze iten zuen gauez zabaldu errota?
- Bai, gauez-ta aritzen zien. Hala ´re harrapatuko zittuen nahi izan ezkeo baiño, beti guardia zibille o kristoa izaten baizan. Ta gauez. Ta Ugartetik honea baso hoitatikan gauez etortzen giñen. Hartuta iriñe ta astokin. Han hola zan.
- Ta ze juten ziñaten mutil koskorak o ya gazte samarrak?
- Gazte samarrak eta, hor koskor-koskorak ez. Ta gerratik gero're gure etxetik aitta zana ta morroia're bai ta, juten zan ta. Etxen'e bagendun geo, garie-ta pixkat ehotzeko zea bat, makina o zea. Baiño beti ogie-ta itteko iriñe, errotan bezalako iriñe ez baidu itten, latzagoa o zea. Ta hola.
- Ta etxen zer zan kafia ehotzeko makina hoitako bat?
- Ez, handixegoa zan, handixegoa bagendun guk. Baiño hain irin ona onona ez itten. Baiño ordun zeoze ogie iñ ezkeo, gustoa.

## 10. Taloa, ez; ogia, bai

- **Erref:** TOL-022/014
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:14:23. **Bukatu:** 00:15:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

Gerra denboran, taloa baino nahiago izaten zuen ogia. Ogi dezente egiten zuten etxean. Amak baino talo hobek erretzen zituen arrebak.

### Transkripzioa

- Nik behintzat taloa baiño, txarrena izanda're, ogie nahio nun. Mutil koskorra nintzela gerra denboran'e ogie txarrena bazan'e taloa baiño nahio nun nik... beti nahio izaten nun. Beste batzuk, berriz, taloa gustoa. Ta oain'e ez naiz talozalea izan behin'e. Batzuk, "taloa probatu behar diu"... nahi baezue probatu, nik ez zeukat /etzeukat/ inbidirik...
- Nahikoa janda [...]
- ... bai taloa jateko.
- Zuek goizetan adibidez taloa jango zenduen o goizetako ´re ogiye izango

[...]?

- Goizetan batzutan bai ta eguardin´e bai taloa jan izandu zan, gauen´e bai ta... nola zeon ogie ta. Baiño guk ogie dexente sortzen gendun e nolabait'e... ogie dexente.

- Etxen iten zenduen?

- Etxen , etxen itten gogoan dauket nik.

- Amak ingo zun?

- Amak, bai. Ama taloa erretzen´e ona zan. Baiño ama baiño hobea zan arreba, taloa erretzen. Bai. Donostin bizi da oain. Taloa erretzen oso ona. Harek itten zun taloa mehe-mehe-mehea. Ta haren taloa itten zan holaxe puztu-puztu. Handik zemaittek jaten zittun lau ta bost talo aide! zeati puztu mehe-mehe-mehea. Ta ama zanak itten zun berriz pixkat lodixeo. Handik lehentxeo geatuko ziñen jaten. Hoi bai.

## 11. Gosaria eta bazkaria

- **Erref:** TOL-022/015
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:15:41. **Bukatu:** 00:16:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

### Laburpena:

Jatorduetan, zer jaten zuten kontatzen du. Gosaltzeko, urdaia, arrautza eta ogia izaten zuten. Bazkaltzeko, haragia edota haragi-salda, babarruna eta aza.

### Transkripzioa

- Ta ze izaten zan egunerokotasunian zuek jaten zenduena, goizen talo ta esnia?

- Goizen talo ta esnea ta gu pixkat hazi o... nere gogon beti goizen urdaie ta arrautze ta ogie izaten zan generalen. Hoi bai. Ta eguardie etortzen zanen, berriz, haragi pixkat. Eunero kalea nola juten zien, beti pixkat ekartzen zuen. Ta askotan haragi salda ta beti izaten zan babarruna, eunero, hoi bai, ta aza ere bai. Guk aza egunero jaten gendun. Babarruna ta aza ta geo, baldin bazan, haragi pixkat. Guk, egia esaten dizut, ez gendun hola gose, ondo beti. Oain beti babarruna ta aza o hola, baiño behintzat goseik ez.

- Ta gosaltzeko egunero arrautza bai, e?

- Eunero o... bai, gehienen, arrautza ta urdaie o hola.

## 12. Arrautzak, etxerako

- **Erref:** TOL-022/016
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:17:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

### Laburpena:

Lehen ez zituzten arrautzak plazan saltzen. Biltzen ziren arrautzak etxerako izaten ziren. Ez zen gaur adina arrautza izaten.

### 13. Afaltzeko, "eltzeko hondoa"

- **Erref:** TOL-022/017
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:17:17. **Bukatu:** 00:17:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

#### Laburpena:

Afaltzeko, eguerdian sobratutakoa jaten zuten; "eltzeko hondoa" esaten zioten. Eguerdian sobratutako azak eta babarrunak nahastuta jan ohi zituzten, baita porru-patatak ere.

### 14. Igandetako bazkaria

- **Erref:** TOL-022/018
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:19:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

#### Laburpena:

Astegunetan ez zen postrerik izaten. Igandetan, oiloa eta oilo-salda, garbantzua eta arroz-esnea izan ohi ziren.

### 15. Gereziak eta "paxientxiak", luxoa

- **Erref:** TOL-022/019
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:19:17. **Bukatu:** 00:20:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

#### Laburpena:

Etxeko sagarra jaten zuten. Gainerakoan, ez zuten fruta asko jaten. Noiz edo noiz, gereziak eta "paxientxiak" erosten zituen amak, eta gustura jaten zituzten. Gabonetan, bisigua, turroia eta xanpaina izaten ziren.

### 16. Gabonetako afariko menua

- **Erref:** TOL-022/022
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:21:28. **Bukatu:** 00:22:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

#### Laburpena:

Gabonetan, arraina izaten zen jateko. Oilaskoa ere izaten zen. Edateko, berriz, xanpaina eta pattarra izaten ziren.

## 17. Kalean, gosea; baserrian, lana

- **Erref:** TOL-022/023
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:22:44. **Bukatu:** 00:23:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

### Laburpena:

Kalekoen eta baserrikoen arteko diferentziak. Baserrian ez zen jatekorik falta izaten, baina lana gogotik egin behar izaten zen.

## 18. Eskale ugari

- **Erref:** TOL-022/024
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:23:31. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

### Laburpena:

Gerra ondorenean, kaleko jendea eskean ibiltzen zen baserriz baserri. Zakua bizkarrean hartuta ibili ohi zen jendea eskean. Astean, hiru-lau eskale joan ohi ziren baserrira.

## 19. Gabiriako pasiotarrak eskean

- **Erref:** TOL-022/026
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:26:29. **Bukatu:** 00:27:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

### Laburpena:

Gabiriako pasiotarrak etxez etxe ibili ohi ziren babarrun eskean. Babarrun asko biltzen zuten.

## 20. Tolosako ohol almazenera, egurra saltzera

- **Erref:** TOL-022/028
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:28:27. **Bukatu:** 00:29:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

### Laburpena:

Egurra ateratzen zuten basotik. Gurdia egurrez kargatu eta idiekin Tolosara joan ohi zen Joxe Mariren aita. Tolosako ohol almazenera eramaten zuen egurra saltzera.

## 21. Pago-enborrak aizkoraz bota

- **Erref:** TOL-022/029
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:31:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

### Laburpena:

Paga-enborrak aizkoraz mozten zituzten. Egurra gurdian kargatzen zuten. Gurdiaren atzean, hiru-lau pago-adar kateatzen zituzten arrastaka eramateko.

## 22. Ilargiaren eragina zuhaitzak botatzerako orduan

- **Erref:** TOL-022/030
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:31:36. **Bukatu:** 00:33:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

### Laburpena:

Pagoa neguan botatzen zen. Ilargiaren eragina egurra botatzeko orduan. Zuhaitzak noiz bota behar diren aipatzen du.

## 23. Inaurkintan

- **Erref:** TOL-022/031
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:33:25. **Bukatu:** 00:34:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

### Laburpena:

Garoa eta orbela ekartzen zuten basotik. Udazkenean, orbela erortzen zen garaitik hasi eta lau-bost hilabetein inaurkintan aritzen ziren. Segarekin mozten zuten garoa.

## 24. Belarra, segaz moztu

- **Erref:** TOL-022/033
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:34:41. **Bukatu:** 00:35:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

### Laburpena:

Sega bizkarrean hartuta joan ohi ziren belarra mozttera. Gero, gurdiarekin joaten ziren belarra jasotzera. Belarra ganbaran jasotzen zuten.

## 25. Metak egiten

- **Erref:** TOL-022/034
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:35:51. **Bukatu:** 00:39:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

### Laburpena:

Metak nola egiten diren kontatzen du.

## 26. Otea biltzen

- **Erref:** TOL-022/036
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:40:17. **Bukatu:** 00:40:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

### Laburpena:

Aitonak otea biltzen zuela kontatzen zion. Entzuna du otea moztu eta behiei ematen zitzaiela.

## 27. Ura eta argia

- **Erref:** TOL-022/038
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:41:47. **Bukatu:** 00:43:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

### Laburpena:

Argia eta ura bazituzten baserrian. Argiaren linea Albizturtik botatzen zuten, eta nahiko eskasa zen. Joxe Mari jaio zen urtean jarri omen zuten ura etxean. Lehenago, inguruko iturrietatik hartzen omen zuten ura.

## 28. Moztu aurretik, ogiari musu

- **Erref:** TOL-022/040
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:43:58. **Bukatu:** 00:44:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

### Laburpena:

Moztu aurretik, ogiari musu emateko ohituraz hitz egiten du. Ogia ez omen da utzi behar azpikoz gain.



**CC-by-sa | Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com